

OPINIE | 11 maart 2019

De uitgebreide controleverklaring en 'Key Audit Matters': doen ze ertoe?

 Leestijd van ongeveer 4 minuten 13 reacties

Sinds enkele jaren wordt in de uitgebreide controleverklaring aandacht geschonken aan de kernpunten in de controle, beter bekend als de 'KAM': de Key Audit Matters. Ik refereerde er onlangs al aan in de discussie over agentenbetalingen, in relatie tot de jaarrekeningen van Strukton en Oranjewoud.

De bedoeling van opname van de Key Audit Matters in de controleverklaring is de gelijkvormigheid van de controleverklaring te doorbreken, deze informatiever te maken en de transparantie over de controle te vergroten. Een belangrijke vraag is dan ook of dit doel in de praktijk wordt gerealiseerd. Het laatste nummer van het MAB geeft bouwstenen voor de beantwoording van die vraag.

Na lezing van het MAB ben ik niet heel positief over de trend in de toepassing van de KAM's. Daarvoor neem ik te veel bevindingen van onderzoekers waar die wijzen op... precies ja, een tendens naar gelijkvormigheid. Dit komt bijvoorbeeld treffend tot uitdrukking in de titel van een bijdrage van Dick de Waard, Frank Boven en Maarten Bolk: *De uitgebreide controleverklaring - een uniform maatkostuum*.

De genoemde onderzoekers duiden het begrip 'gelijkvormigheid' met de chique term 'isomorfisme'. Zij haken daarbij aan bij de sociologische invalshoek van DiMaggio & Powell, die drie vormen van het verschijnsel identificeren:

- *coërciefisomorfisme*: organisaties gaan handelen onder druk van regelgeving, pressiegroepen of de maatschappelijke opinie;
- *mimetisch isomorfisme*: organisaties kijken naar elkaar en vertonen kopieergedrag, waardoor gelijkvormigheid ontstaat;
- *normatiefisomorfisme*: door het kopieergedrag ontstaat een nieuwe norm.

De Waard, Boven en Bolk zijn op basis van hun onderzoeksresultaten voorzichtig en concluderen dat er 'symptomen' van isomorfisme kunnen worden waargenomen. Met name van de mimetische variant: de diversiteit in de verklaringen neemt na het verstrijken van de jaren af, wat kan wijzen op kopieergedrag. Met als gevolg dat de uitgebreide controleverklaringen op elkaar gaan lijken.

Een trend naar eenvormigheid dus. Wat ondergetekende - net als De Waard, Boven en Bolk - tot de conclusie brengt dat als die tendens zich doorzet dit de oorspronkelijke doelstelling van ondernemingsspecifieke informatie in gevaar brengt, wat het nut van de uitgebreide controleverklaring kan ondermijnen.

BRANDED CONTENT

Help je klanten met de Checklist Aangifte IB 2018

Deze checklist bevat 4 pagina's met vragen, checkpoints en invulvelden. Download hem, stuur hem naar je klanten en ontvang tijdig de juiste gegevens. Maak aangifte IB doen makkelijker voor jezelf en je klant!

Download de gratis checklist

LAATSTE OPINIES

OPINIE | 20 maart 2019

Beste Wopke,

OPINIE | 18 maart 2019

Zelfhulp-blog voor accountants

OPINIE | 15 maart 2019

Klimaatdrammer

OPINIE | 13 maart 2019

Combi werk en kinderen

OPINIE | 11 maart 2019

De uitgebreide controleverklaring en 'Key Audit Matters': doen ze ertoe?

MEER OPINIES

Opleidingen

Een tweede lezenswaardige studie in het MAB is die van Eva Eijkelenboom. Zij constateert dat er door de big four-accountantsorganisaties sinds 2014 een meer uniforme materialiteit wordt gehanteerd. Bijvangst van het onderzoek is de constatering dat na wisseling van accountantsorganisatie en/of extern accountant er een lagere materialiteit wordt gehanteerd.

Maar ook de andere bijdragen in het MAB zijn informatief en lezenswaardig. Zo constateren Peter Eimers, Arjan Brouwer en Henk Langendijk dat er ten aanzien van bepaalde thema's 'duidelijk een kantoorlijn wordt gehanteerd'. Auke de Bos, Martijn de Jong en Henk Strating constateren dat bestuurders, commissarissen en auditcommissies in Nederland in hun reflecties dieper zouden moeten ingaan op de door de accountant geconstateerde KAM's. Nathalie Evers, Joost van Buuren en Niels van Nieuw Amerongen onderzochten het effect van de nieuwe controleverklaring op de besluitvorming van investeerders; een onderwerp dat ook aan de orde komt in de onderzoeksinventarisatie van Anna Gold en Melina Heilmann.

Al met al worstel ik met de uitkomsten van de diverse studies. Ook al gaat het om eerste inventarisaties en het duiden van symptomen, er is een tendens waarneembaar: richting gelijkvormigheid en standaardisatie. En dat was nou net niet de bedoeling. De uitgebreide controleverklaring en de KAM's hebben immers pas echt toegevoegde waarde - en zijn dan ook meer informatief en relevant voor de besluitvorming van de gebruikers - als ze organisatiespecifiek worden gemaakt.

Accountants die dat doen geven invulling aan het begrip *professional judgment*, dat ons beroep zo hoog in het vaandel heeft staan. Iedere door accountants gecontroleerde organisatie is anders, iedere organisatie heeft specifieke kenmerken, iedere organisatie heeft eigen plussen, minnen en risico's. Iedere organisatie vraagt om een oordeel van de accountant, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de gecontroleerde.

Tegelijkertijd met het doornemen van het MAB, (her)lees ik het proefschrift van wijlen Andre Bindenga. Hij wees in 1973 al op de consequenties van de oprukkende institutionalisering van het accountantsberoep en de nadelige gevolgen ervan: het verlies van het professionele karakter van het beroep, waarin onafhankelijkheid en deskundigheid de belangrijkste pijlers zijn.

Ik zie een verband tussen de trend die in het MAB wordt geschetst en het proefschrift van Bindenga: uniformering slaat professionaliteit dood. Laat accountants dus het tij keren, door bij het organisatiespecifiek maken van uitgebreide controleverklaringen en de KAM's meer te doen dan in *boiler plate* teksten de naam van de cliënt invoegen. Want dat laatste is waar we uitkomen als de tendens van isomorfisme zich doorzet.

De publicatie 'De controle verklaard' is de eerste van een nieuwe reeks van het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie (MAB). Deze wordt op 11 maart bij de NBA in Amsterdam gepresenteerd.

Wat vindt u van deze opinie?

Reacties

 114

 14

[Spelregels debat](#)

Deel dit artikel

Verplicht PE- onderwerp 2019: Fraude voor openbaar accountants

26 maart 2019,
Meerdere data,
meerdere locaties
€ 395.00 | PE 6
Auxilium
adviesgroep

Regiosessie Samenstellingsp raktijk in 2019

4 april 2019,
Assen
€ 300.00 | PE 4
NBA Opleidingen

Big Data en Analytics voor Financials

9 april 2019, Hotel
Fletcher Utrecht
€ 2295.00 | PE 21
Alex van
Groningen

Praktijkopleidin g AA MKB

10 april 2019,
Breda
€ 9900.00
Avans+

Summer School 2019 'Innovatie & Business'

28 augustus 2019,
Ermelo
€ 1995.00 | PE 20
NBA Opleidingen

Marcel Pheijffer

Marcel Pheijffer (1967) is hoogleraar Forensische Accountancy aan de universiteiten Nyenrode en Leiden.

[Lees alles van Marcel Pheijffer](#)

GERELATEERD

NIEUWS | 12 maart 2019

MAB presenteert eerste editie themareeks 'De controle verklaard'

MAB, het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie, heeft op 11 maart bij de NBA de eerste editie gelanceerd van een nieuwe uitgavereeks 'De controle verklaard'. →

 x 0

NIEUWS | 06 juli 2018

Eumedion: waarde uitgebreide controleverklaring verder toegenomen

Van de accountants van beursfondsen uit de AEX en AMX heeft 61 procent in de uitgebreide controleverklaring over verslagjaar 2017 beschreven waarom bepaalde kernpunten van de controle ('key audit matters') uit het voorgaande jaar niet langer 'key' zijn. →

 x 0

NIEUWS | 24 januari 2018

VEB: kritischer op toelichting aandachtspunten accountant

De Vereniging van Effectenbezitters (VEB) zal dit jaar kritischer kijken naar de 'key audit matters' in de uitgebreide controleverklaring bij beursvennootschappen. Ook verwacht de beleggersvereniging een actieve rol van de accountant bij persberichten van de onderneming over haar financiële verslaggeving en andere financiële berichten die de onderneming uitbrengt. →

 x 1

NIEUWS | 13 oktober 2017

Eumedion: Standaard aandacht voor interne risicobeheersings- en controlesystemen in controleverklaring

Eumedion roept accountants van beursgenoteerde ondernemingen op om in de controleverklaring standaard aandacht te besteden aan de opzet, de werking en de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de gecontroleerde onderneming. →

0 x 0

NIEUWS | 03 januari 2017

NBA benadrukt overgangsbepaling nieuwe controleverklaring

Het is de bedoeling dat de nieuwe controleverklaring een overgangsbepaling krijgt. De oude verklaring kan voor boekjaren die eindigen voor 15 december 2016 nog gebruikt worden tot 31 december 2017. →

0 x 1

Aanmelden nieuwsbrief

Ontvang elke werkdag (maandag t/m vrijdag) de laatste nieuwsberichten, opinies en artikelen in uw mailbox.

Bent u NBA-lid? Dan kunt u zich ook aanmelden via uw [ledenprofiel op MijnNBA.nl](#).

Upgrade naar een [ondersteunde browser](#) om een reCAPTCHA-uitdaging te ontvangen.

[Waarom gebeurt dit?](#)

[Privacy - Voorwaarden](#)

Uw e-mail adres

Aanmelden

Accountant is een uitgave van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

ACCOUNTANT.NL

THEMA'S

Home	Aansprakelijkheid	Accountantsdag	Arbeidsmarkt
Nieuws	Arbeidsrecht	Assurance	Beroep met toekomst
Opinie	Corporate governance	Dag van de Financial	Derivaten
Carrière	Externe verslaggeving	Financiële instellingen	Financiering
Feiten en cijfers	Fiscaal	Flex-bv	Fraude en witwassen
Artikelen	Fraude in praktijk	ICT	Integrated reporting
	Kantoormanagement	Kwaliteit en toezicht	Lerend vermogen
	Mkb	Ondernemingsrecht	Onderzoek en wetenschap
	Opleiding	Overheid	Pensioen
	Privacy	Professioneel-kritische instelling	Publiek belang
	Samenstellen	SBR	Semi-publieke sector
	Statistical auditing	Subsidies	Van de Helpdesk

Accountant maakt gebruik van cookies om de website te analyseren en te verbeteren en om advertenties te tonen. Door op 'akkoord' te klikken geeft u toestemming voor het gebruik van cookies. In de [cookieverklaring](#) vindt u meer informatie over het gebruik van [Twitter](#) cookies op deze site. [NDA.nl](#)

[Akkoord](#)